

Қазақстан 2050

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

БИОЛОГИЯ ЖӘНЕ БИОТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ
ФАКУЛЬТЕТ БИОЛОГИИ И БИОТЕХНОЛОГИИ
FACULTY OF BIOLOGY AND BIOTECHNOLOGY

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

БИОЛОГИЯ ЖӘНЕ БИОТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ БИОЛОГИИ И БИОТЕХНОЛОГИИ
FACULTY OF BIOLOGY AND BIOTECHNOLOGY

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

Алматы
«Қазақ университеті»
2021

ХЛОРООРГАНИКАЛЫҚ ҚОСЫЛЫСТАРМЕН ЛАСТАНҒАН ТОПЫРАҚТАН БӨЛІНІП АЛЫНҒАН БЕЛСЕНДІ ШТАМДАРДЫҢ ДЕСТРУКТИВТІ БЕЛСЕНДІЛІГІН ЗЕРТТЕУ

Рахымжанова Б.Е., Мәлік А.М., Абылаева Ұ.А.

Ғылыми жетекші: б.ғ.к., доцент Абдиева Г.Ж.

Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті, Алматы, Қазақстан.
e-mail: baldi_97_97@mail.ru

Қазіргі кезде ауыл шаруашылығында химиялық тұрақты органикалық ластағыштар болып табылатын пестицидтер, минералды тыңайтқыштарды артық мөлшерде қолданылуы қоршаған ортаның ластануына әкелетін мәселелердің бірі. Пестицидтер – атмосфераға, топыраққа және су көздеріне түсіп, мұнда ұзақ жылдар бойы жинақталып, өсімдіктерге, жануарлар және адам организміне кері әсер етуі мүмкін. Сондықтан, қоршаған ортаны химиялық ластанудан қорғау мақсатында жүргізілетін зерттеулер қазіргі таңда өзекті және көптеген зерттеушілердің назарында. Пестицидтермен ластанған топырақты биодеструктор-микроорганизмдерді қолдана отырып тазарту әдісі тиімділігімен және үнемділігімен ерекшеленеді. Зерттеулердің болжамы бойынша, пестицидтер көмілген жердегі топырақтың абorigенді микрофлорасын зерттеп, олардан бөлініп алынған деструктор – микроорганизмдердің қасиеттерін биоремедиация үдерісінде пайдаланудың маңызы зор болып табылады.

Жұмыстың мақсаты: Алматы облысы, Талғар ауданының хлорорганикалық қосылыстарымен ластанған топырағынан бөлініп алынған белсенді штамдардың деструктивті белсенділігін зерттеу.

Зерттеу жұмысында Талғар ауданының хлорорганикалық пестицидтермен ластанған топырағынан микроорганизмдердің 5 таза дақылы бөлініп алынып, ішіндегі ең белсенділері түрге дейін идентификацияланып, деструктивті қасиеттері зерттелінді. *Pseudomonas plecoglossicida* K2 және *Bacillus aryabhatai* K3 штамдарының деструктивті белсенділіктері М9 синтетикалық қоректік ортасына көміртегінің жалғыз көзі ретінде хлорорганикалық пестицидтерді (ДДТ, ДДЭ, α -ГХЦГ, β – ГХЦГ, γ – ГХЦГ) қосу арқылы анықталынды. *Pseudomonas plecoglossicida* K2 штамы ДДТ қосылған ортада жоғары өсу белсенділігін көрсетті. Қатты ортаға сұйылтып егу әдісі бойынша өсудің 7- тәулігінде клетка саны $3,17 \times 10^8$ КТБ/мл аралығын қамтыды. *Bacillus aryabhatai* K3 штамы гексахлорциклогексанның γ -изомері қосылған синтетикалық ортада жоғарғы өсу белсенділігін көрсетті. Сұйылтып егу бойынша өсудің 7- тәулігінде клетка саны $9,18 \times 10^8$ КТБ/мл аралығын қамтыды.

Жүргізілген зерттеулердің қорытындысы бойынша *Pseudomonas plecoglossicida* K2, *Bacillus aryabhatai* K3, штамдарының тұрақты органикалық ластағыштар қатысындағы деструктивтік қасиеттері жоғары және дегидрогеназалық белсенділікке ие екендігі анықталды.

Камалбаева Д.Т., Манапқызы Д., Қуанбай А.К. ARABIDOPSIS THALIANA ӨСІМДІГІНІҢ ПОЛИ(АДФ-РИБОЗА) ПОЛИМЕРАЗА2 БЕЛОГЫНА ҚАРСЫ ПОЛИКЛОНАЛЬДІ АНТИДЕНЕЛЕРДІ АЛУ	296
Камалдинова Ұ.Р., Шақерова А., Жайылғанова Д., Жунисбекова Д.Ш. LACTOBACTERIUM BULGARICUM ДАҚЫЛЫМЕН ДАЙЫНДАЛҒАН СҮТ ӨНІМДЕРІНІҢ ТАҒАМДЫҚ ҚҰНДЫЛЫҒЫН ЗЕРТТЕУ	297
Камали Ф.Д., Байшымыров Е.Ж. АШЫТҚЫ АССОЦИАЦИЯСЫ НЕГІЗІНДЕ ПОЛИКОМПОНЕНТТІ ЖЕМДІК БЕЛОК АЛУ	298
Кемелбекова А., Нурлыбаев М., Токтасынов Т., Жайлаубек А. БАЛДЫРЛАР МЕН СУ ӨСІМДІКТЕРІНІҢ БИОЛОГИЯЛЫҚ ЭЛЛЕКТРОНДЫ КОЛЛЕКЦИЯЛАРЫН ҚҰРАСТЫРУ	299
Курбангалиева Т.А. ХАРАКТЕРИСТИКА MIRNA И ГЕНОВ-МИШЕНЕЙ, УЧАСТВУЮЩИХ В РАЗВИТИИ ПОГРАНИЧНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ ОРГАНОВ ПИЩЕВАРИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ	300
Қусаева А., Құмарбаева Ұ., Максотова А. ЖАНУАРЛАРДЫҢ ҚАЛДЫҚТАРЫНАН АЛЫНҒАН БИОГУМУС ПЕН БИОГУМИНДІ ЗАТТАРДЫҢ МИКРОБТЫҚ АССОЦИАЦИЯСЫН ЗЕРТТЕУ	301
Қарабаева И., Лес Н. Қ., Маратқызы А., Әбілова А. Ж., Кеңес Ә. Т. БАКТЕРИЯЛАРДЫҢ ПРОТЕОЛИТИКАЛЫҚ БЕЛСЕНДІЛІКТЕРІН ЗЕРТТЕУ	302
Қарабаева І.Ж., Медеубек Б.М., Қамбабаева Г.С. ЦЕЛЛЮЛОЛИТТІ МИКРООРГАНИЗМДЕРІНІҢ МҮМКІНШІЛІКТЕРІ.....	303
Қасым А.Қ. ПОЛИ – γ -ГЛУТАМИНОВАЯ КИСЛОТА BACILLUS SUBTILIS – КРИОПРОТЕКТОР ДЛЯ ПРОБИОТИЧЕСКИХ БАКТЕРИЙ	304
Марат А.Қ., Есжанова Г.А. ҚОҢЫР КӨМІР КҮЛІНІҢ НЕГІЗІНДЕ БИОТЫҒАЙТҚЫШ АЛУ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ЖАСАУ	305
Маратқызы Ш., Көлденова Ж.Ж., Аманжолова М.Н., Абилов В.Т. ҚАНТ ҚҰМАЙ ДАҚЫЛЫНЫҢ СТРЕСС ФАКТОРЛАРҒА ТӨЗІМДІЛІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	306
Махмаден К., Слямова А.Е., Серикбаева А.Д. БЕЗОПАСНОСТЬ И КАЧЕСТВО КОБЫЛЬЕГО МОЛОКА ДЛЯ ПОЛУЧЕНИЯ ПРОБИОТИЧЕСКОГО ПРЕПАРАТА	307
Мәлік А.М., Еркінбай А.Қ., Ескараева С.М., Нұрмұхан А.Е. ДЕСТРУКТОР-ШТАМДАР НЕГІЗІНДЕ ХЛОРООРГАНИКАЛЫҚ ПЕСТИЦИДТЕРМЕН ЛАСТАНҒАН ТОПЫРАҚТАРДА БИДАЙ ДӨНДЕРІНІНІҢ ФИТОТОКСИНДІЛІГІН ЗЕРТТЕУ	308
Медеубекова Б., Қарабаева И. МИКРООРГАНИЗМДЕРДІҢ КРАХМАЛ НЕГІЗІНДЕГІ МАТЕРИАЛДАРДЫ ЫДЫРАТУ ҚАБІЛЕТТІЛІКТЕРІН ЗЕРТТЕУ	309
Менлибаева Ф.П., Нұрдаулетқызы Ұ., Өмірханова А.А., Ержанова Д.О. ДОССОР КЕН ОРНЫНЫҢ ТОПЫРАҒЫНАН БӨЛІНГЕН МИКРООРГАНИЗМДЕРДІҢ МҰНАЙ ТОТЫҚТЫРУ ҚАБІЛЕТТІЛІГІН ЗЕРТТЕУ	310
Мырзахметова Г.М. ӨРТҮРЛІ ТАБИҒИ СУБСТРАТТАРДА АШЫТҚЫЛАРДЫҢ ӨСУ БЕЛСЕНДІЛІГІН ЗЕРТТЕУ	311
Мустафаева Д.А., Емилова Г.Ж. МИКРОБАЛДЫРЛАРДЫҢ ҚАЛДЫҚ СУЛАРДЫ ТАЗАЛАУ МҮМКІНШІЛІГІН ЗЕРТТЕУ	312
Мұратбекова С.Д., Қабдығалиева А.А., Булатбаева А.А. ӨРТҮРЛІ ТЕМПЕРАТУРАМЕН ӨҢДЕУДІҢ БИЕ СҮТІНІҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫНА ӘСЕРІ	313
Нармуратова Ж.Б., Аскерова А.Р. СҮТ САРЫСУ БЕЛОГЫНЫҢ МЫРЫШ ИОНЫМЕН БАЙЛАНЫСУЫН ЗЕРТТЕУ	314
Оқасова Н., Қамбабаева Г.С., Саркытқызы А., Тұрысбек А. Т., Керімбай Н.Қ., Құдабаев А.К. МҰНАЙ КӨМІРСУТЕКТЕРІ ДЕСТРУКТОР- МИКРООРГАНИЗМДЕРІНІҢ БЕТКІ-БЕЛСЕНДІ ЗАТТАРДЫ ТҮЗУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	315
Омар М.М. АШЫТҚЫ АССОЦИАЦИЯСЫ НЕГІЗІНДЕ ПОЛИКОМПОНЕНТТІ ЖЕМДІК АҚУЫЗДАРДЫ ӨНДІРУ ЖӘНЕ АШЫТҚЫ АҚУЫЗЫ ЖОҒАРЫ МӨЛШЕРДЕ БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ ЗАТТАРДЫ АЛУ	316
Омирзакова Н.К., Датхаев У.М., Киекбаева Л.Н., Ахтаева Н.З. ОСОБЕННОСТИ СТРОЕНИЯ РАСТЕНИЯ EWERSMANNI BUNGE ИЗ СЕМЕЙСТВА LEONTICE	317
Рахымжанова Б.Е., Мәлік А.М., Абылаева Ұ.А. ХЛОРООРГАНИКАЛЫҚ ҚОСЫЛЫСТАРМЕН ЛАСТАНҒАН ТОПЫРАҚТАН БӨЛІНІП АЛЫНҒАН БЕЛСЕНДІ ШТАМДАРДЫҢ ДЕСТРУКТИВТІ БЕЛСЕНДІЛІГІН ЗЕРТТЕУ	318
Рахымгожина А.Б., Набиева А. КАДМИЙДЫҢ КҮРІШ ӨСІМДІГІНІҢ ЖАПЫРАҚТАРЫНДАҒЫ СУДЫҢ САЛЫСТЫРМАЛЫ МӨЛШЕРІНЕ ӘСЕРІ	319